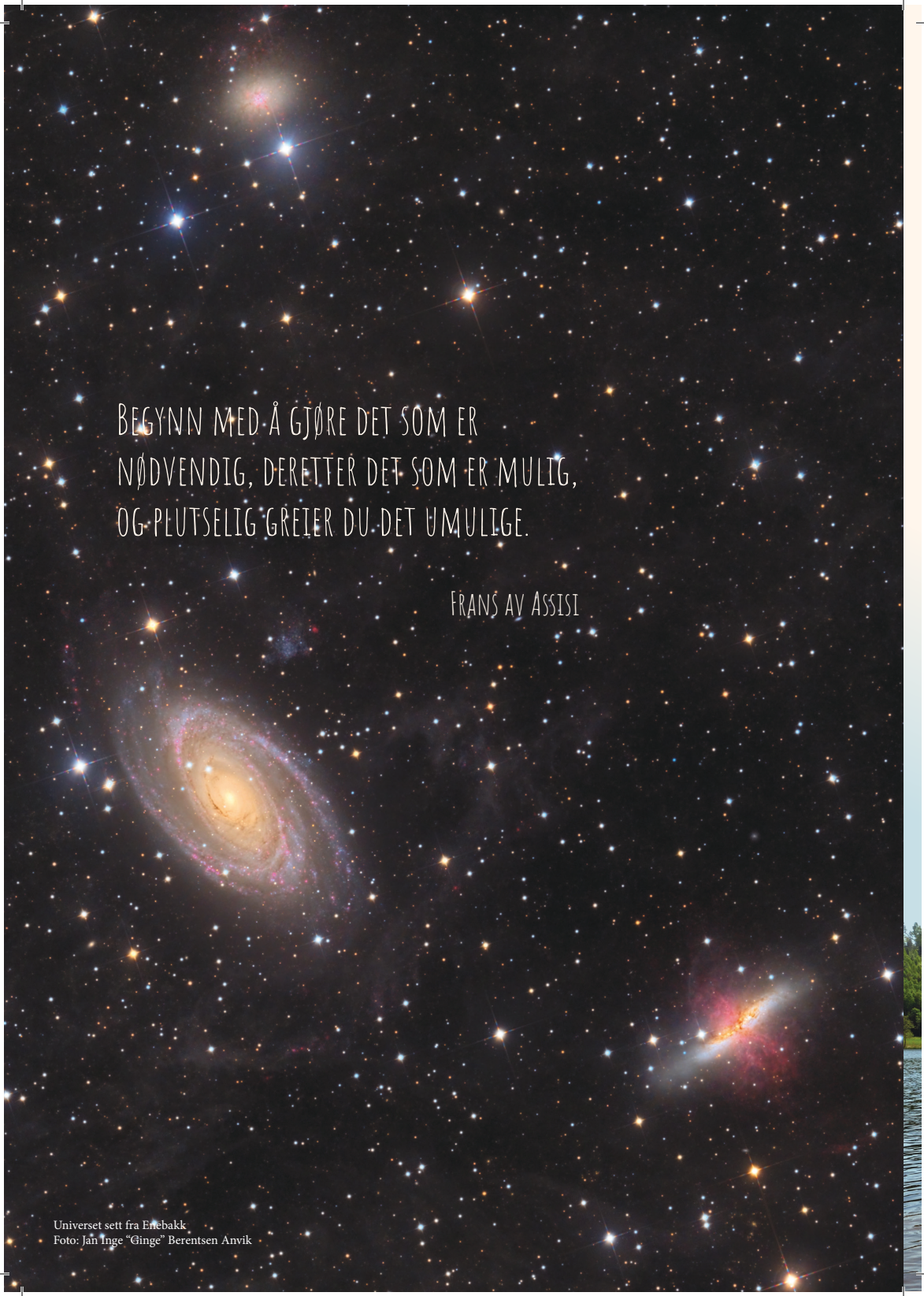

Østmarka Nasjonalpark

Hvilke muligheter ligger der for deg og meg?

Enebakk kommune

Universet sett fra Enebakk
Foto: Jan Inge "Ginge" Berentsen Anvik

Stolthet

10. november 2023 vedtok Kongen i Statsråd å etablere Østmarka nasjonalpark. Med det ble Enebakk en av få kommuner i Norge som har nasjonalpark innenfor sine grenser. Debatten for og imot nasjonalparken har pågått i mange år, og i Enebakk har det vært både positive og kritiske røster. Jeg tror det har vært en viktig debatt og at den har gitt oss et godt utgangspunkt for nå å utforske hvilke muligheter Østmarka nasjonalpark kan gi oss enebakkinger. Om det er ett ord jeg vil at du skal ha i bakhodet når du leser, er det nettopp dette: Muligheter. Nasjonalparken er her, nå skal vi jobbe for at den skal bli til det beste for Enebakk!

Jeg er sikker på at det ligger mange muligheter i nasjonalparken vår, både innenfor nasjonalparkgrensen og i resten av kommunen. Derfor er jeg glad for at kommunestyret ba meg lage en mulighetsstudie. Arbeidet har vært spennende og lærerikt, og jeg håper at du som leser denne oppsummeringen blir litt klokere.
Én mulighet jeg håper nasjonalparken kan gi oss, er verktøy for å jobbe med å være stolte av hjemplassen vår. Ett eksempel jeg allerede har sett på dette, er responsen da jeg spurte innbyggerne i Enebakk om bilder til denne oppsummeringen av mulighetsstudien. På noen få dager kom det inn hundrevis av bilder! Nær alle naturbildene du ser i denne "pamfletten" er tatt av enebakkinger, i Enebakk. Det er jeg stolt av. Takk til alle som har bidratt med møter, erfaringer, kunnskap, diskusjoner, bilder og spørsmål. Både innendørs og utendørs. Jeg vil spesielt takke Nina Alida Nordbø og Johan Ellingsen. Uten dere ville både prosessen og sluttproduktet blitt kjedelig.

God lesning!

Christopher Leiknes
Ordfører i mulighetenes Enebakk

Foto: Privat

Denne mulighetsstudiens fokus: Natur. Helse. Kultur. Næring.

Ringer i vannet

Nasjonalparken kommer til å forandre Enebakk. Hvordan, det er vi med å skape hver og en av oss.

Vi vet ikke helt hvordan Enebakk med Østmarka nasjonalpark er om 10 år, eller 50, selv om vi kan tenke oss til noe ut fra erfaringer fra andre. Men hver nasjonalpark-kommune er unik, det fikk vi se på nært hold da vi var på befaring i Jomfruland nasjonalpark. Den store forskjellen der er at mesteparten av den nasjonalparken befinner seg under vann. En av likhetene er at Kragerø og Enebakk har omtrent like mange innbyggere.

Noe av det mest inspirerende under besøket vårt på øya Jomfruland var å høre historien om hvordan Kragerø kommune har jobbet med besøkssenteret, et av de mest aktuelle temaene knyttet til vår egen nasjonalpark akkurat nå.

Den første planen der sør var å plassere et nytt bygg i strandsonen på øya Jomfruland, en idé fra innleide folk som det stormet rundt, og som falt i tusen knas. Besøkssenteret som åpnet i sommer er utviklet av lokale, og har gitt nytt liv til den gamle fyrvokterboligen. Både fyret og driftsbygningene er en del av tilbudet til besøkende, med kafé og utsikt over øya og ytre Oslofjord. Et nytt forsamlingshus brukes både til arrangementer for tilreisende - og til bryllup og begravelser og andre lokale tilstelninger. Lederen for besøkssenteret er født på Jomfruland, og har flyttet tilbake dit som voksen.

Så lokalt kan et besøkssenter bli. Det som skal til er at de lokale engasjerer seg.

Det blir spennende å se hvordan det går her. Kommer et besøkssenter for Østmarka nasjonalpark til å ligge i Enebakk, hvor mesteparten av skogen i nasjonalparken vokser og gror? Eller kommer vår del av det bli å skape forskjellige innganger til nasjonalparken fra for eksempel Streifinn, Bysetermåsan og Gran?

Uansett - Enebakk kommer til å forandre seg med nasjonalparken på mange måter.

I arbeidet med å se på muligheter og ringvirkninger av nasjonalparken for vår kommune har vi fokusert på fire aspekter: Natur, helse, kultur og næring.

Natur handler om vern - og hvordan vi gjør skogen tilgjengelig. For friske og syke, unge og eldre. Naturen er for alle. Også for dyrene og alle artene som lever der.

Helse handler om hvordan naturen kan spille en rolle i folkehelsa og tilbud vi kan lage for alle, enten de er skautravere eller trenger hjelp i friluftslivet sitt.

Kultur handler blant annet om kulturminner og opplevelser vi skaper, både i nasjonalparken og i randsonen til skogen. Enebakk har mye å sette på kartet. Fra Norges første freda husmannsplass til den gjenoppretta "nye" Plankeveien.

Næring er en peker på arbeidsplasser og tjenester vi kan skape. Hva kan folk gjøre etter nasjonalparkturen? Hvor kan de spise og overnatte? Hvilke andre opplevelser kan vi by på?

Hva er typisk «enebakksk»?

Hva vil vi vise fram? Lager vi noe her som folk vil komme hit for å se, ta bilder av. Får vi et sted å vise fram Viksaga-utstillingen som nå befinner seg i et gammelt klasserom? Kommer vi til å fikse på Frøren-seriet ved Tangenelva? Kommer vi til å bruke naturen mer i helsetilbudet og i skolen og bli en kommune andre ser til for å få til det samme som oss?

En ting er sikkert: Østmarka nasjonalpark kommer til å sette Enebakk på kartet. Det har jo også skjedd, bokstavelig talt - det første utbrettbare kartet hvor nasjonalparken er tegna inn, var på årets nye utgave av Enebakk-kartet! Så da er vi i gang.

Nina Alida Nordbø. Naturveileder.
Johan G. Ellingsen. Skogbruker.
Christopher Leiknes. Ordfører.

Enebakk kommune

Foto: Jane Graff

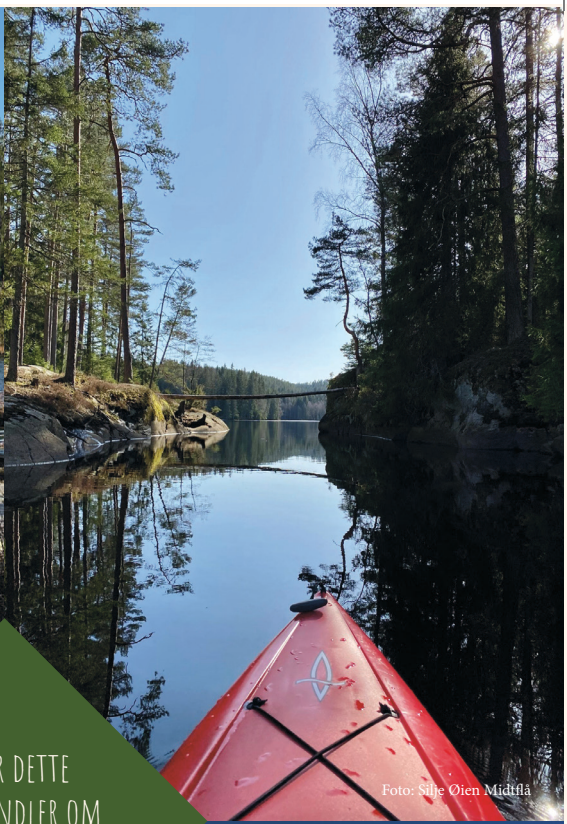

Foto: Silje Øien Midtflå

Det er dette livet handler om

John Anders Råken
Daglig leder og guide

Foto:Lisbeth Halse Myrvold

Foto: Espen Stokke

Turisme

> **Turtips fra John Anders**
> Turen opp til Tømmerås er bratt og utfordrende, men man kommer til kjempefint vann og utsikt!

John Anders (39) fra Ytre Enebakk driver Wild Oslo sammen med en kompis. De tar turister fra hele verden med inn i Østmarka.

Som enebakking, hvor spennende er det å ta med folk på tur i skogen?
- At folk oppdager naturen er alltid fint, det gjør noe med oss å være ute i det fri.

Hvordan opplever turistene skogen vår?
- Turister kan være litt redde, faktisk. Men etter en time eller to snakker de om helt andre ting. Da handler samtalene om den roen de opplever, som mange aldri har kjent på. De opplever tydelig mestring - enten det er fra å stupe eller å gå mer enn 3 km med en sekk på ryggen.

Er det potensiale for å guide folk som bor her?
- Ja, helt klart! De fleste har gått grusveien til Vangen og spist bolle. Mange tenker at da har de vært på tur i skogen, men kanskje vi undervurderer naturen vi har rett ved oss.

Foto: John Anders Råken

Er næringslivet i Enebakk klar for å gripe mulighetene?

Nasjonalparkstatusen vil antagelig føre til at enda flere legger turen til Østmarka. Kanskje så mange som 3000 besøkende daglig i sommermånedene. Det kan gi en årlig verdiskapning på flere hundre millioner.

De økonomiske effektene av nasjonalparker er vanskelig å måle, men erfaringene fra andre steder viser at nasjonalpark-statusen tiltrekker seg flere og andre besøkende enn andre former for vern.
Ifølge rapporten «Overordnet samfunnsøkonomisk vurdering av å etablere nasjonalpark i deler av Østmarka» som ble laget av Menon Economics i 2021, er det i dag ca. 1,25 millioner årlige besøkende i Østmarka. Rapporten sier at med en vellykket besøksstrategi kan dette tallet stige opp mot 1,5 millioner innen 2050.

Flertallet av besøkene er såkalte rekreasjonsbesøk og gjestene er typisk personer som bor i en av kommunene rundt Østmarka. Men rapporten sier også at en del av de utenlandske turistene som besøker Oslo årlig vil være interessert i å besøke nasjonalparken. Undersøkelser fra svenske nasjonalparker viser at rundt 20 % av de besøkende er utenlandske tilreisende.

Innenfor nasjonalparken er det relativt strenge begrensninger på hva slags næring som kan utvikles. Det vil antagelig være mulig å gjennomføre guidede turer, men det vil ikke være mulighet for å etablere faste infrastrukturinstallasjoner.
De fleste næringsmuligheter vil derfor oppstå utenfor nasjonalparken. Lokale gårdsutsalg, overnattingsmuligheter og serveringssteder vil kunne finne sine nisjer og profittere på økningen i antall besøkende. I tillegg vil det helt sikkert vokse frem næring vi ikke ser for oss i enda.
Det er selvfølgelig vanskelig å spå akkurat hvilke økonomiske effekter Østmarka nasjonalpark vil gi i et langt perspektiv. Men uansett er det viktig at politikere, innbyggere og næringslivet i Enebakk aktivt påvirker utviklingen slik at den blir til det beste for kommunen.
Det er nemlig sånn at hvis ikke vi holder hånda på rattet, så vil noen andre gjøre det.

Christopher Leiknes. Ordfører.

are

Foto: Havaristen

> Hvis ikke vi holder hånda på rattet, så vil noen andre gjøre det

Foto: Gro Anita Ruud

Tabellen viser et estimat på de økonomiske effektene av nasjonalpark.

Reiselivsbransje	Omsetning (mill)	Verdiskapning (mill)	Sysselsatte
Transport	53	17	20
Overnatting	37	12	40
Servering	14	5	20
Opplevelse/kultur	35	11	30
Dagligvarer	14	5	
Annet	8	3	
SUM	**161**	**53**	**110**

Tabell 4.3: Anslått lokal omsetning, verdiskaping og sysselsatte som følge av etablering av nasjonalpark, gitt forutsetninger i scenario 2 der det jobbes bevisst for å tiltrekke seg tilreisende norske og utenlandske turister.

Kilde: Rapporten "Overordnet samfunnsøkonomisk vurdering av å etablere nasjonalpark i deler av Østmarka" / Menon-publikasjon 80/2021

Formålsparagrafen

Forskrift om vern av Østmarka nasjonalpark

Formålet med forskriften er

A *å bevare et større skogområde i lavlandet i Sørøst-Norge med særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre naturinngrep*

B *å bevare et skogøkosystem med tilhørende arter, naturtyper, landskap og geologi*

C *å bevare landskapsformer i et særegent skoglandskap med variert topografi og myrer, sjøer og vannsystemer*

D *å bevare kulturminner og kulturhistorie*

E *å gi allmennheten anledning til å oppleve naturen uforstyrret gjennom naturvennlig og enkelt friluftsliv*

F *å bevare et naturområde som også gir viktig grunnlag for befolkningens kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden.*

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og videreutvikle verneverdier ved fri utvikling og aktive skjøtsels- og restaureringstiltak

Kilde: Lovdata

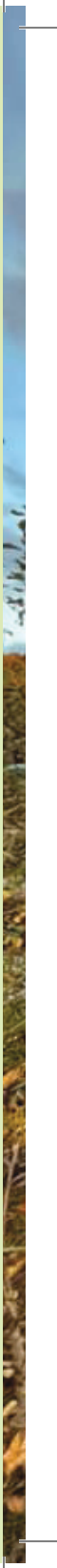

Foto: Jane Graff

Balansegangen: Vern og bruk av natur

I Norge har vi i dag vernet ca 5% av skogene våre. Men det mangler å verne de mest produktive skogene.

«Det viktigste formålet med opprettelsen av Østmarka nasjonalpark er å bevare viktige arter og naturtyper for ettertiden. For Østmarkas del innebærer dette blant annet at det ikke skal drives hogst i nasjonalparken.»

Dette var mitt forslag om opprettelsen av nasjonalparken gjennom vervet som leder av Østmarkas Venner i 2011-2016. Jeg er selv skogbruker og har snart 50 års virke bak meg i skogene på Flateby. Utfordringen med å finne balansegangen mellom bruk og vern av naturen har alltid vært en utfordring for meg.

Måten vi høster skogene våre med store flatehogster er rasjonelle, men dessverre ikke bærekraftig på sikt. Dette ser vi når nesten halvparten av Norges rødlistede og truede arter nettopp er å finne i skogen. I Norge har vi i dag vernet ca 5% av skogene våre. Men det mangler å verne de mest produktive skogene.

Den delen av Østmarka som eies av kommunene Oslo og Nordre Follo pekte seg ut som ganske ideell som nasjonalpark på grunn av mye gammel skog, nesten ingen flatehogster og få skogsbilveier. Disse arealene var allerede avsatt til vern og friluftsliv, så begge kommunene avsto disse arealene frivillig.

Tømmer fra skogene våre har, ved siden av fisk fra havet, i hundrevis av år vært selve bærebjelken i samfunnet vårt. Dette ser vi også i Østmarka. For eksempel i Rausjø der sagbruksvirksomheten i nærmere 200 år ga grunnlag for et helt lokalsamfunn.

Plankeveien ble opparbeidet fra slutten av 1600-tallet som vintervei gjennom Østmarka inn til Oslo for hestetransport av plank og tømmer. Gjennom arbeidet med merking av denne historiske traséen forsto jeg for alvor hvor viktig tømmeret var for Enebakk.

På bilder og malerier på 1800-tallet virker det som om skogene våre var så og si borte. Men det er viktig å huske at det først og fremst var grovt tømmer som kunne skjæres, som ble hogd. På slutten av 1800-tallet ble også småtømmer hogd til flis for papirproduksjon, så da kan vi virkelig snakke om snauhogst.

Jeg undres hvorfor skogene våre var så artsrike den gang når man også vet hvor mye det ble hogd til ved, gjerder, hus og båter. Men det var nok tilstrekkelig av mer eller mindre uberørte arealer igjen med det vi kaller lang kontinuitet. Med moderne skogsutstyr er slike arealer nå en stor mangelvare i norsk natur.

Johan G. Ellingsen.

> At Enebakk nå bidrar med et nasjonalt viktig skogvern er noe vi kan være veldig stolte av.

Tidligere skogbruker og leder i Østmarkas venner. Nå lokal sti-ansvarlig i DNT og ENØX-kar.

Foto: Privat

Foto: Hugo Durant

> Kulturminner kan være godt for folkehelsa

Reidun Marie Aasheim
Fylkesarkeolog i Akershus fylkeskommune

Foto: Privat

Kulturminnearven

Vi har vært på befaring i Andersrudåsen med fylkesarkeolog Reidun Marie Aasheim.

Hva er din vurdering av hva vi fant?

- Jeg vurderer at veifarene er bygd for å frakte tømmer og komme til i de bratte skråningene, fordi de slutter et stykke opp i lia og ikke går mellom gårder eller plasser. Det er vanskelig å datere slike veifar, men en kvalifisert gjetning er at de kan ha blitt bygd i forbindelse med den store økningen av planke og tømmereksport på 1500-tallet da vannsagene kom til Norge.

Hva er verdien av slike kultuminner rundt i naturen?

- Kulturminner motiverer folk til å komme ut mer, et spennende mål beriker turopplevelsen. Både voksne og barn liker å komme til steder med en spennende historie. Så kulturminner kan være bra for folkehelsa.

Hva betyr kulturminner for bygda Enebakk?

- Å kjenne til forhistorien gir en følelse av identitet til et sted, dette gjelder også for mennesker som ikke er født og oppvokst i Enebakk. Å oppsøke gamle bygdeborger, veifar og fangstgroper kan sette fantasien i gang. Hvordan var det egentlig å leve i Enebakk på denne tiden? Det har blitt lagt ned mye ressurser og arbeid i å forme landskapet slik vi ser det i dag!

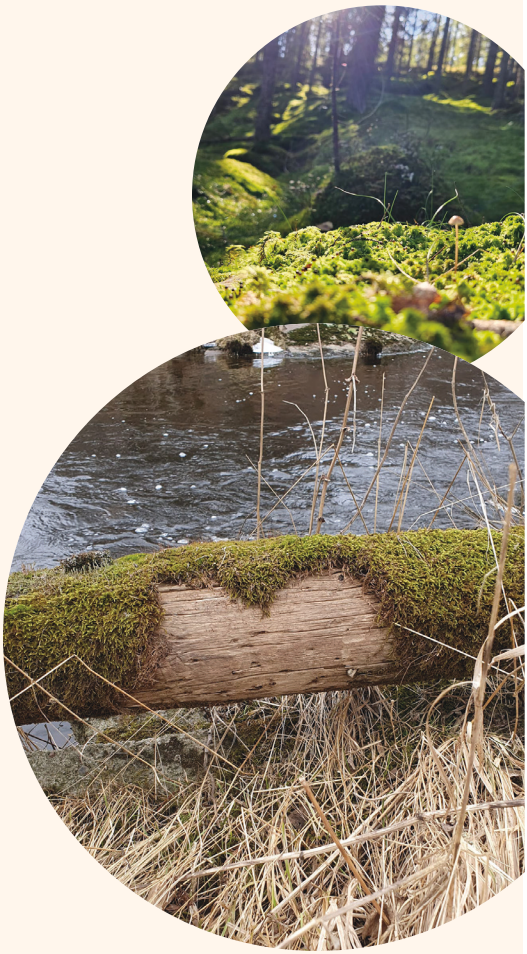

Foto: Jannicke Strømberg Skjørsæter og Hilde Cathrine Schrøder

←

Hvordan var det egentlig å leve i Enebakk da folk jaktet med fangstgroper, spør fylkesarkeologen.

Kulturtips

Det er utallige kulturminner og turstier i Enebakk. Her er noen kjente og ukjente steder å utforske.

1 **Startpunkt Plankeveien og Flyktningeruta**
Plankeveien var lenge den viktigste ferdselsåren fra Enebakk til Christiania. Flyktningeruta ble til under andre verdenskrig.

2 **Vardåsen**
Enebakks høyeste punkt, ikke langt fra Flyktningeruta.

3 **Enebakk kirke**
Bygget på 1100-tallet, på slutten av vikingtiden.

4 **Engerholm**
Norges første freda husmannsplass.

5 **Slipplassen "Akeleie" på Kåterudmåsan**
Rester etter containerslipp med våpen og utstyr natt til 2. april 1945

6 **Fladeby Cellulosefabrik**
I drift fra 1906 til 1930, med jobb for 140 folk.

7 **Rausjø skole**
Bygget i 1913 og nedlagt på 50-tallet. Nå kan du leie den.

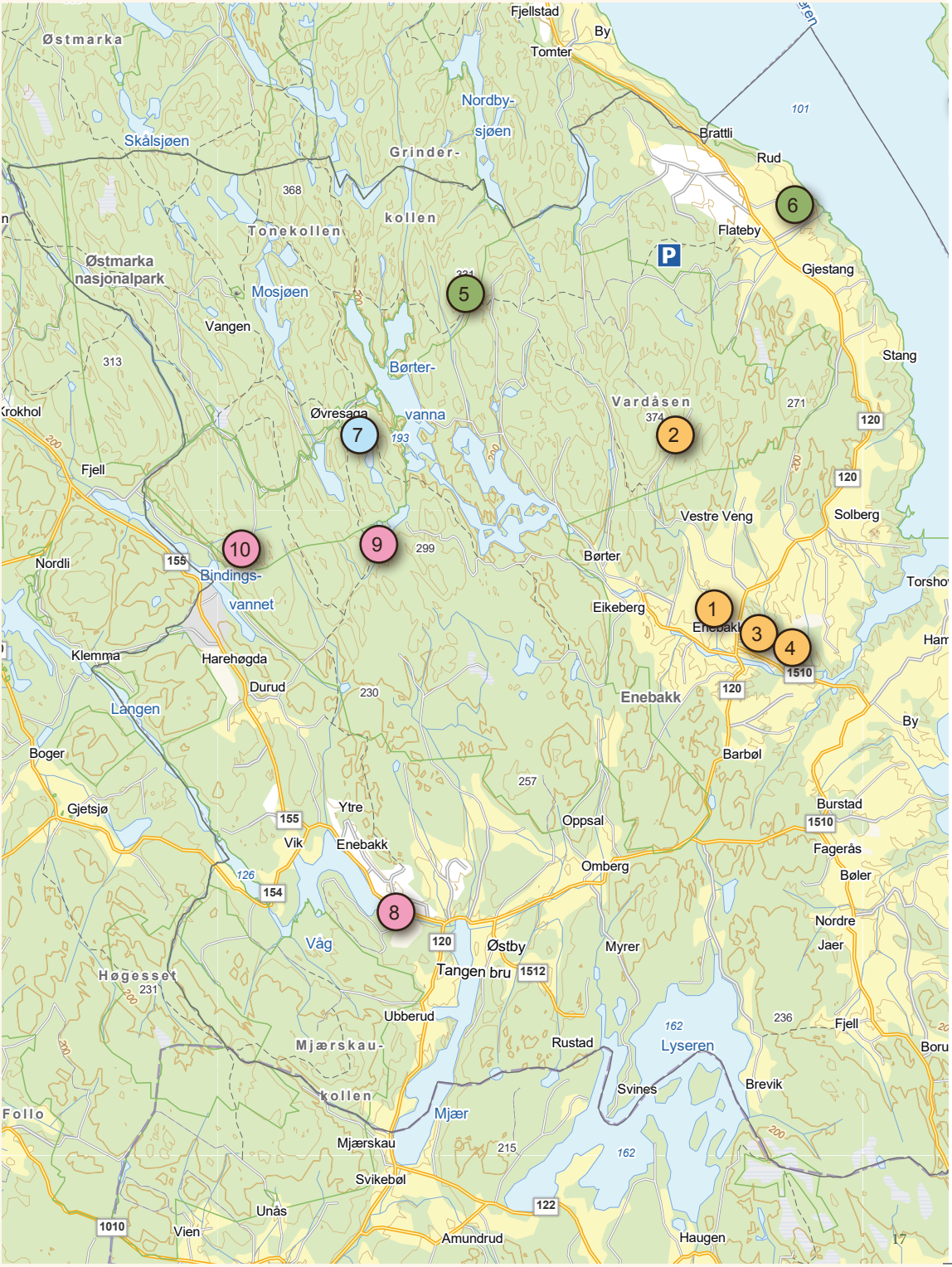
8 **Vestby Bru**
En av Norges best bevarte steinhvelvbruer.

9 **Dikterstuen til Ragnhild Jølsen**
Enebakk-forfatteren dro til skogs for å skrive.

10 **Transportvei for tømmer**
Langs Bindingsvann finnes flere slike.

Enebakk historielag

Ytterbygda.no

Østmarka
Fjellstad
By
Tomter
Nordby-
sjøen
Skålsjøen
Grinder-
kollen
Brattli
Rud
101
368
Tonekollen
Flateby
6
Østmarka
nasjonalpark
Mosjøen
5
Gjestang
Vangen
313
Børter-
vanna
Stang
Vardåsen
271
Krokhol
Øvresaga
7
193
374
2
120
Fjell
200
Vestre Veng
Solberg
10
9
299
Nordli
155
Børter
Bindings-
vannet
Eikeberg
1
3
4
1510
Klemma
Harehøgda
Durud
230
Enebakk
Langen
By
Boger
Barbøl
257
Gjetsjø
Ytre
Oppsal
Burstad
155
Vik
Enebakk
Omberg
Fagerås
126
154
Bøler
8
Nordre
Jaer
Våg
120
Østby
Myrer
Tangen bru
1512
Høgesset
231
Ubberud
162
236
Fjell
Mjærskau-
Rustad
Lyseren
Svines
Brevik
kollen
Follo
Mjær
Mjærskau
215
162
Svikebøl
122
Unås
1010
Vien
Amundrud
Haugen

Helse

Foto: Nina Alida Nordbo

Søkte skogens ro...

Da Silje Øien Midtflå ble syk i 2019 fant hun tilbake til gledene ved å være i skogen. Under koronapandemien ble tur- og treningsrunden i nærskogen tråkket opp av mange flere.

Hvordan kom du på å lage Blomsterrunden, som folk utenfor Enebakk finner på Google kart nå?

- Da jeg gikk fra å være i fullt arbeid til å plutselig bli syk og ufør, måtte jeg lage en ny hverdag. Jeg ville gjerne gå alene i skogen uten å gå meg bort! Så begynte jeg og en venninne å gå frokostrunde hver dag.

Hva har skogen betydd for deg og din helse?

- Det å være ute gjør at jeg får noe ut av hverdagen. Jeg blir så avslappa av å være ute i skogen. Når vi kommer ut i naturen roer tankesurret seg, det er så mye å se på. Vi trenger det pusterommet.

Hvorfor akkurat blomster som merking av stien?

- Det måtte være naturligvennlig materiale! Jeg fant en oppskrift på hekla blomster i ull og lagde min egen versjon av dem. De er tovet for å bli solide og så hengt opp. Mye arbeid! Men det som var merket som "utydelig sti" på orienteringskartet har blitt tydelig nå. Ull fra sau er populært blant fuglene som bygger rede også, ser jeg.

Blomsterrunden finner du på Google maps, noen hundre meter fra Kjellås bussholdeplass. Ca. 5 km lang på sti i variert terreng. Styrkeøvelser på steiner underveis.

"Friluftsliv for mine Tanker", skrev Ibsen.
Det er første gang ordet "friluftsliv" dukker opp, i diktet "På vidderne" fra 1860. Det handler om en mann som trekker seg tilbake til et distansert liv i høyden over dalen, for å holde på perspektivet.

Mange vil kjenne seg igjen i det - å "lufte hodet", ta seg en tur og roe tankesurret, stresse ned. En lang rekke forskningsrapporter i flere land viser at natur er godt for helsa, og hjelper både for uro, hjerte- og karsystem, immunforsvar, angst og søvnproblemer.

Nå kan mange få forskjellige slags naturopplevelser på resept i stadig flere land, som Japan, Sør-Korea, Storbritannia og sist Canada.

- Vi har blant annet funnet ut at betydelig flere følger legens råd om å være mer ute i naturen dersom de får det skriftlig, og ikke bare som et muntlig oppfordring, sier Marie-Ève Langelier professor i medisin ved Université de Sherbrooke i Quebec, som har vært med å utvikle natur på grønn resept i Canada.

Jeg møtte Langelier på en konferanse i Latvia i vår; Gathering for Adventure Therapy in Europa 2024. Natur og helse var på programmet over fire dager. Vi har også en tilsvarende årlig norsk konferanse for utendørsterapi, som sist gikk av stabelen i Trøndelag i august. Der møtes helsepersonell, frivillige og naturveiledere som jobber med alle lag i befolkningen for å dele erfaringer med hvordan naturen kan brukes som medisin.

Det kan være å ta med ungdom med psykiske helseutfordringer på 8 dagers tur over fjellet, sitte rundt bålet og prate med andre som har samme utfordringer eller å tilrettelegge stille naturopplevelser for folk som har problemer med smerter, stress eller bevegelseshemninger. Eller rett og slett bruke natur mer som undervisningsrom på skolen, som viser gode resultater både i forhold til helse og konsentrasjon i mange land, blant annet i England, Italia og USA.

FRILUFTSLIV ER EN DEL AV DEN NORSKE FOLKESJELA. NÅ ER DET OGSÅ EN DEL AV DEN NORSKE FOLKEHELSA.

- Vi har et veldig behandlende helsesystem i Norge, det burde være mye større fokus på forebygging, sa Gunnar Tellnes da jeg spurte ham om naturens rolle i folkehelsa.
Professoren i samfunnsmedisin ved Universitetet i Oslo er en av dem som har forsket mye på natur og helse. Han har skrevet flere bøker om hvordan både natur- og kulturopplevelse holder folk friske.

Det snakkes mye om nærnatur nå, blant annet fordi forskning - og erfaring - viser at daglige lufteturer i parker og skog betyr veldig mye for helsa vår. Det er et av temaene under Friluftslivets år 2025, en nasjonal feiring av naturopplevelser som skjer hvert tiende år.

Pokemon Go har veldig mange utfordringer både i skogen og langs veien her i Enebakk, visste du det?

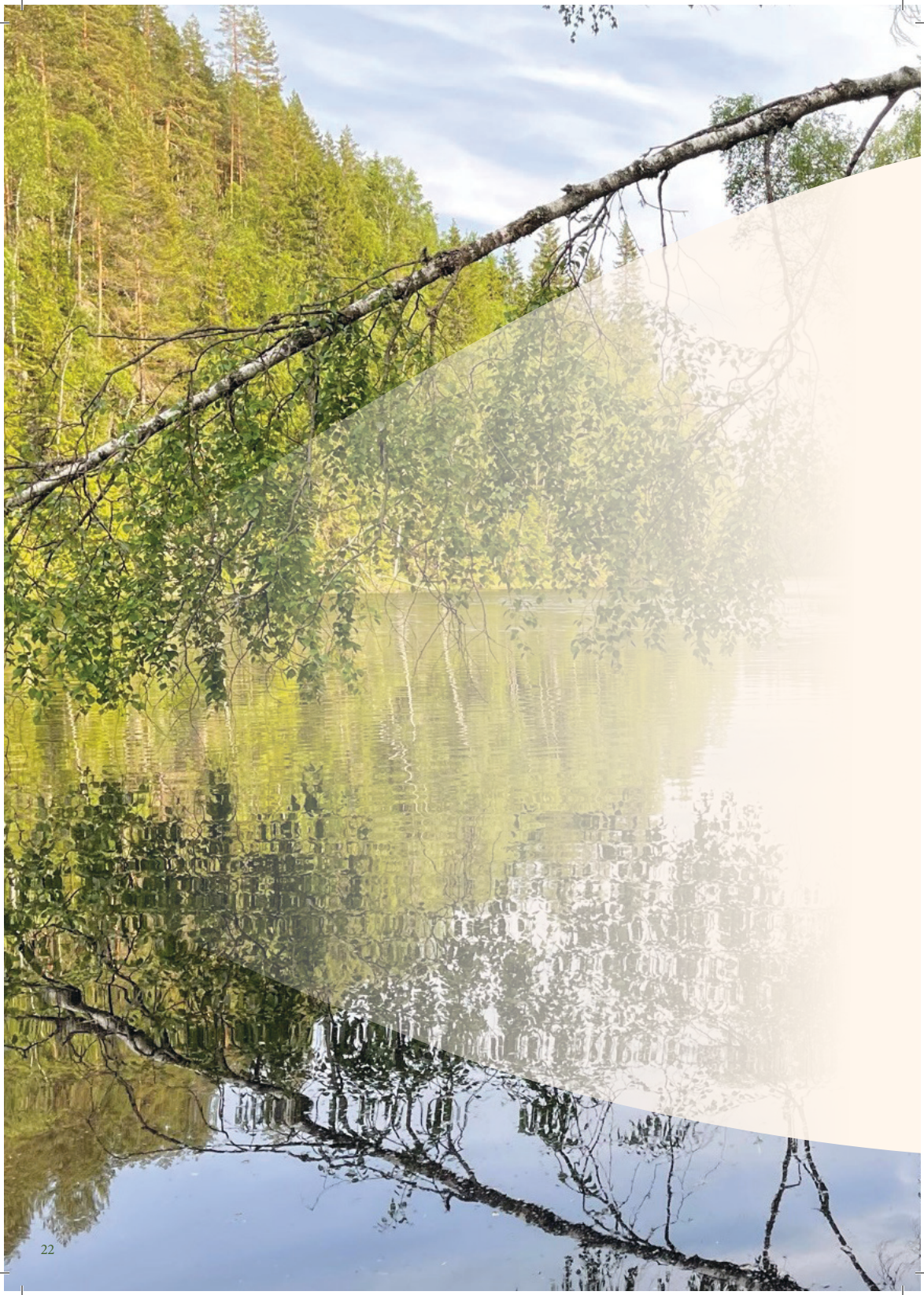
Nina Alida Nordbø. Naturveileder.

Derfor er naturen så god for helsa.

Foto: Nina Alida Nordbø

> Med utendørsterapi forstår vi målrettet og tilrettelagt anvendelse av friluftslivs- og erfaringsbaserte opplevelser som foregår i alt fra nærnatur til villmark med terapeutisk og helsefremmende formål.
>
> Norsk forening for utendørsterapi

Du kan gjøre mye!

Usikker på hva du har lov til å foreta deg i Østmarka nasjonalpark? Ta en titt her:

- **Sykling på sti er tillatt både med vanlig sykkel og el-sykkel**
- **Oppkjøring av etablerte skiløyper er tillatt uten søknad**
- **Organisert trening er tillatt uten søknad**
- **Skirenn i eksisterende løyper, terrengløp på sti, Terrengsykkelrittet og o-løp er gitt egne unntaksbestemmelser**
- **Fjerning av trær og annen vegetasjon på egen tomt rundt hytter er tillatt**
- **Hogst av ved på private hytteeiendommer er tillatt**
- **Private hytter kan få tillatelse til mindre påbygg/utvidelser**
- **Stier og løyper kan legges om etter søknad**
- **Utsiktspunkter kan ryddes og nye bålplasser kan etableres etter søknad**
- **Organisert ferdsel kan gjennomføres uten søknad**
- **Bare arrangement som kan utgjøre fare for nevneverdig skade på verneverdiene krever søknad**
- **Det kan gis tillatelse til skånsomt uttak av enkelttrær til bygging og vedlikehold av bruer, klopper, kavler og lignende**
- **I friluftslivsområdet kan det gis tillatelse til etablering av bålplasser, gapahuker, flytebrygger for bading og fisking og andre mindre tilretteleggingstiltak**

(Kilde: Regjeringen.no)

Foto: Silje Øien Midtflå

Hva er du mest stolt av i Enebakk?

Lær mer om mulighetene her

> JEG HÅPER FLERE VIL BLI ENDA MER STOLTE AV Å BO I ENEBAKK
>
> Enebakking som var med på folkemøtet om nasjonalparken i februar 2024.

Foto: Christopher Leiknes

Utgiver: Enebakk kommune
Design: Martine Bjørnstad
Redaksjonen for mulighetsstudien: Nina Alida Nordbø, Christopher Leiknes og Johan G. Ellingsen